

Oulun Linnansaaren salattu salakäytävä, ja mikäpä se olisi salakäytävä, jos ei olisi salattu, nousi Oulu-seuran Oulun Päivillä Linnansaarelle järjestämän tilaisuuden päähenkilöksi. Historioitsija Matti Rossi ei, muistaakseni, viitanut salakäytävään, mutta historioitsija Aimo Kehusmaa otti lopuksi puheeksi myös sen. Varovaisin sanankääntein ja myhäillen hän päätyi olettamaan, että koska linnanrakentaja Isak Behm kirjessään kuninkaalleen ei sanallakaan mainitse salakäytävän rakentamista eikä puhu siihen käytetyistä materiaaleista tai työtunneista, vaikka muuten tarkkaan tilittää, mitä, missä ja milloin on tehty, niin ... ehkä meidän oululaisten on luovuttava salakäytävästämme...

Äänekäs murina ja mokoman pessimismin mitätöivä nauru keskeytti puheenpitäjän. Joka puolelta kuului myös huudahduksia, että ei kyllä... Murisijat eivät suinkaan olleet pojankoltiaisia, vaan vakaita oululaisia tätejä ja setiä. Olipa lysti seurata historioitsijain ilmeitä!

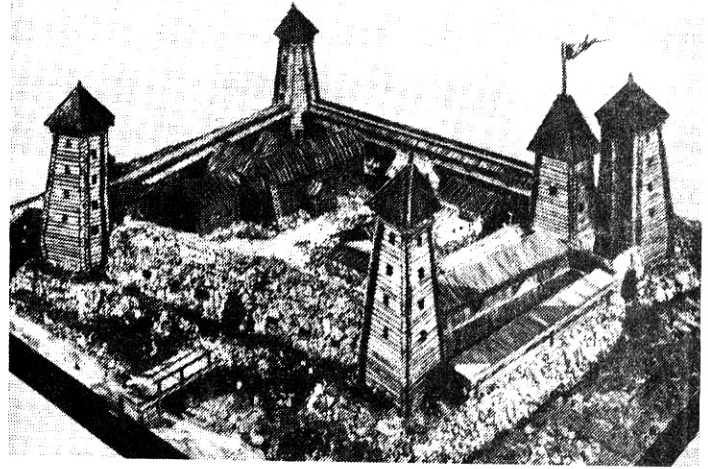
Itse tykönäni kyllä ajattelin, että mahtoiko lisäksi uskaltaa kirjoittaa Kaarlelle näin salaisesta asiasta ja tarvitsiko sitä kuninkaan edes tietää, mutta jos kirjoitti, niin kai se majesteetti ymmärsi hävittää ne kirjeet...

Sitten menimme ruutikellariin. Viisastuvin vaillella niin paljon, että nyt tiedän, että tähtitornin alla olevasta hol-

vista tuli Oulun Kauppaseuran kaupan olevan ruudin kellari vasta joskus 1800-luvulla, ei siis ennen vuoden 1793 "pamausta". Vanhimmassa Linnansaaresta otetussa valokuvassa n. 1870 on Tähtitornin nykyisen kivijalan päällä lautakatos, samanlainen kuin normaalisti pottukellarin päällä. Se peittää vain osan raunioiden keskustasta, joten historianmaistereiden kanssa päätelimme, että katos on vain peittänyt vuoden 1793 pamauksessa syntyneen aukon ja estänyt porvareiden ruutia kastumasta. Kuva on esim. Ahti Paulaharjun teoksessa Oulun linna.

Mahtava holvi tämä Tähtitornin ruutikellari, jolle Linnansaaren puheissa esitettiin mielekkäämpää käyttöä kuin mikä sillä nyt on, vaikka onkin selvä, että kahvilanpitäjillä täytyy olla myös varasto. Mahtavuudestaan huolimatta holvi taisi olla jollekin pettymys. Salakäytävän tunnelmissa silti sielläkin liikuttiin. Mielikuvitus pääsi helposti liikkeelle, kuudenkymmenen watin lamppu oviaukon luona ei liikoja näyttänyt.

"Mikähän tässä, antaa periksi jalan alla...tuuppa tänne, no voi sun..." Tällaista kuulin, ja sama toistui useamman kerran, kun toiset menivät, toiset tulivat varovaisesti jalsansijaa tapaillen. Koettelin minäkin sitä periksiantavaa

Oulun linnan pienoismalli, jonka on tehnyt Ahti Paulaharju. Kuvan pienoismallista ottanut Uuno Laukka v. 1956.

kohtaa. Tuntui selvältä, että salakäytävä saattoi alkaa aivan yhtä hyvin siitä. Vai mitä luulette? Tosiasiahan on, että arkeologin tai muun historioitsijan lapio tai lasta ei koskaan ole kajonnut ruutikellarin lattiaan ja että koko saarella ei ole suoritettu kaivauksia kaivauksen itsensä vuoksi koskaan, vaan se vähä, mitä on paljastunut, on tullut näkyviin tietöiden ja muiden muista syistä suoritettujen kaivausten yhteydessä. Joita ei nykyisin saisi edes tehdä.

Kyllä siinä heräsivät uudeleen muistot muinaiset, niin kuin palautui mieleen myös kirjoista luettu. Katsokaapa varsin, mitä Oulun lyseon entinen oppilas Artturi Vuorimaa

(Blomberg) kertoo elämäkerällisissä muistelmateoksessaan Kokenut kaikki tietää. Tapahtui vähän ennen suurlakkoa, kun pojat olivat päässeet pujahtamaan Pokkitörmän pohjoispuoleisessa rintteessa olleen (ja toki yhä olevan) Topeliuksen lohikellarin avoimesta ovesta, josta kellarista vietti kapea käytävä kosken suuntaan... Kun eräs isä tuli poikansa puolesta oikein kyselemään, tiesinkö jotain, niin enhän malttanut olla tätä kertomatta. Pojat kuuntelivat höröllä korvin.

Ei, oululaiset eivät luovu, joten ottaapahan museomaisteri vain lusikan (lapion) kauniiseen kätehen!